

Put do znanja

O studentima iz Srbije koji studiraju u inostranstvu više puta smo pisali u "Образовању за XXI век". Ovog puta, rešili smo da vidimo kako stvari izgledaju iz drugog ugla, odnosno kako se u Srbiji snalaze strani studenti. Koliko ih ima na ovdašnjim univerzitetima nije poznato. Fakulteti ih primaju na osnovu svojih sporazuma i nemaju obavezu da o tome obaveste Ministarstvo prosvete. Osim toga, univerziteti u Srbiji ne nude često mogućnost studiranja na engleskom. Opšti utisak je da je stranih studenata u zlatno doba Jugoslavije bilo mnogo više. Neki od njih odlučili su da nastave život ovde. Jedan među njima, Amdžad Migati iz Jordana, na narednim stranicama piše o svojim sećanjima na studentske dane u Beogradu.

Sa druge strane, dok u Srbiji kao da vlada manjak stranih studenata, pojedine članice Evropske unije suočavaju se sa – viškom. Sve veći broj nemačkih studenata koji odlazi na studije u Holandiju, počinje da opterećuje obrazovni sistem te zemlje. Zbog sličnih problema, Danska i Švedska su još 1996. godine uvele sistem podele troškova. Od 2000. godine, broj nemačkih studenata u Austriji se učetvorostručio. Istovremeno, Evropska komisija upozorila je u septembru da strani studenti, učenici, osobe na praksi i volonteri ne mogu da iskoriste sve mogućnosti boravka u EU zbog toga što neke zemlje članice ne poštuju direktivu kojom se uređuje ta oblast. Zbog toga, Evropska komisija planira da pokrene proceduru kažnjavanja zemalja članica, ali i da predloži izmenu propisa.

Retko viđeni

Tačan broj stranaca koji studiraju na ovdašnjim univerzitetima je nepoznat. Fakulteti ih primaju na osnovu svojih sporazuma i nemaju obavezu da o tome obaveste Ministarstvo prosvete. Broj onih koji su diplomirali u Srbiji takođe se ne zna. No, jasno je da univerziteti nemaju sposobnost da privuku strane studente, a da je jedan od glavnih problema većine fakulteta nemogućnost da se studije pohađaju na engleskom

“Kada smo došli u Srbiju, nismo znali ništa o njoj, a očekivali smo mnogo. Za većinu nas Srbija je bila jedna od evropskih zemalja, a Evropa je u našim glavama bila Nemačka, Francuska, Italija. I kada smo stigli, mislili smo da ćemo to videti. Smestili su nas na Avali, obilazili smo zgrade koju su stradale u bombardovanju i pripremali se da studiramo na jeziku koji je veoma težak. Tako da je taj prvi osećaj bio razočaravajući. Ali sada, godinu dana kasnije, sada je sve u redu. Srbija nam se čini bolja od nekih evropskih zemalja, jer nekako ovde imaš slobodu koju drugde nemaš”, kaže Mohamad Sakib Hasan, dvadesetdvogodišnji Bangladešanin, koji studira u Beogradu. Jedan je od stipendista srpske vlade u okviru programa “Svet u Srbiji”. On i još 84 studenta iz 22 zemlje Pokreta nesvrstanih došli su prošlog oktobra, osam meseci učili srpski jezik, a 2011. upisali su neki od ovdašnjih fakulteta.

Tačan broj stranaca koji studiraju u Srbiji nepoznat je. Naime, kako nam je rečeno u Ministarstvu prosvete, fakulteti primaju strane studente na osnovu sporazuma koji sami potpisuju bez obaveze da o tome informišu Ministarstvo. Drugim rečima, o njihovom broju može samo da se nagađa jer zvanične statistike nema, a u medijima se pominju procene da je između 500 i 2200 stranih državljanina upisano na ovdašnje univerzitete. Najviše njih dolazi u okviru studentske razmene i

nakon semestra ili dva se vraćaju u svoje zemlje. Na veb sajtu jedne ovdašnje studentske organizacije u članku koji se bavi stranim studentima piše: “Stranaca u Beogradu ima – u Skadarliji.”

Udeo stranih studenata u zemljama Evropske unije iznosi 6,7 odsto. Što se tiče regiona, situacija je slična kao kod nas. U Hrvatskoj je njihov broj 0,3 odsto ukupne studentske populacije. Zbog toga je Ministarstvo nauke, obrazovanja i sporta Hrvatske 2009. osnovalo radnu grupu za “uklanjanje prepreka i jačanje međunarodne mobilnosti”. Rezultati se još čekaju. U Bosni i Hercegovini rektori pet sarajevskih univerziteta su pokrenuli inicijativu da se poveća broj stranih studenata.

U Srbiji glavni problem predstavlja veoma slaba zastupljenost programa na engleskom jeziku, zatim nedovoljna privlačnost studija odnosno ovdašnjih univerziteta koji nikako ne mogu da uđu na Šangajsku listu 500 najboljih (ljublanski i zagrebački su na listi) i time povećaju svoju atraktivnost. Ovdašnje skolarine za strane studente iznose između 1000 i 3000 evra. Na Stomatološkom fakultetu ona je 4950 evra, a Medicinski fakultet je među retkima koji nudi nastavu na engleskom uz školarinu od 7000 dolara. Strani studenti imaju pravo na smeštaj u studentskom domu samo ako su u Srbiju došli zahvaljujući međunarodnim ugovorima. Ako to nije slučaj, već dolaze u “privatnoj režiji”, nemaju tu mogućnost.

“SVE JE ČUDNO”: Sakib studira Mašinski fakultet. Na početku razgovora kaže da možemo da pričamo na srpskom, a ako to zaškripi da pređemo na engleski. Glavni problem mu je što se sva nastava odvija na srpskom koji još ne zna tako dobro. “Nekada mi se desi da sedim na predavanju i ništa ne razumem”, kaže on. Problem je što su u okviru osmomesječnog pripremnog kursa jezika učili više svakodnevnog govora, a stručni jezik na fakultetu je zahtevniji. Spasava ga što na Mašinskom ima dosta matematike, te kada su zadaci u pitanju jezik nije barijera. Kada priča o prijateljima koji ovde studiraju ekonomiju, političke nauke, smeje se. “Njima je baš teško. Ali oni, kao i ja kada imam obimnu literaturu na srpskom, prekucaju to na *google translatoru*, on prevede i onda tako uče”.

Pre nego što je došao ovde, o Srbiji nije znao skoro ništa. Znao je samo za Novaka Đokovića i da je Srbija pobedila Nemačku na Svetskom prvenstvu u fudbalu 2010. Prvog oktobra stigla mu je potvrda da je dobio stipendiju i da treba da dođe u Beograd za dve nedelje. “U mojoj zemlji nema srpske ambasade. Morao sam da idem u Indiju. Pošto ni za to nije bilo vremena, poslao sam svoj pasoš poštom i 12. oktobra dobio vizu.”

Stipendija mu pokriva studentski dom, hranu, školarinu i džeparac. Sakib kaže da se prvih meseci nije osećao prijatno u Srbiji, te da je samo sedeo u studentskom domu na

gosti

PONEKAD NE RAZUMEJU:

Apon Rahman i
Mohamad Sakib

Fotografije: M. Milenković

Avali gde su tada bili smešteni. Kako vreme prolazi, sve mu je bolje. Bio je do Novog Sada na koncertu Pilota, a za svog druga, koji ga je i naterao da se prijave, kaže da se uklopio kao da je Srbin, “obišao je celu zemlju i priča bez akcenta”.

U okviru istog programa, studira i Apon Rahman Mostafizur. On pohađa Elektrotehnički fakultet i takođe mu jezik predstavlja problem. Srećom, pojedini profesori izlaze u susret stranim studentima i dozvoljavaju im da daju ispite na engleskom.

“Čudno je, sve je drugačije”, odgovara Apon

na pitanje o tome koliko se razlikuje način života u Srbiji i Bangladešu. “Mi dolazimo iz islamske zemlje gde su ‘životna pravila’ mnogo stroža. Devojke su ovde znatno otvorenije.” Na pitanje da li će njegovi roditelji i dve sestre doći da ga posete, smeje se i odmahuje glavom “Ne, ne.”

Čudno mu je, isto tako, što u Srbiji skoro i da ne postoje studije na engleskom. U Bangladešu ta mogućnost je otvorena za sve.

ETF mu se sviđa, misli da može dosta da se nauči, ali je ipak pomalo razočaran. Naime, čini se da su očekivanja bila viša. “Nadao

sam se da bar matematika neće biti problem, kada je reč o jeziku. Ali ovde je teorija mnogo važnija, zadatak je sporedan pa je to ispalonajteže.”

SRBIN NA REČ: Najveći broj stranih studenata u Srbiji ipak dolazi iz regiona. U medijima je dosta pažnje izazvao podatak da državljanin Crne Gore izjasni li se, prilikom upisa, kao pripadnik srpske nacionalne manjine u Crnoj Gori ima iste pogodnosti kao da je student iz Srbije. Srbija ja svojevremeno potpisala sporazume sa Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Slovenijom, Makedonijom, ▶

Upozorenje Evropske komisije

Strani studenti, učenici, osobe na praksi i volonteri ne mogu da iskoriste sve mogućnosti boravka u EU zbog toga što neke zemlje članice ne poštuju direktivu kojom se uređuje ta oblast, ali i zbog manjkavosti propisa, saopštila je u septembru Evropska komisija. Zbog toga, EK planira da pokrene proceduru kažnjavanja zemalja članica, ali i da predloži izmenu propisa. Prema podacima *Euraktiva*, 2009. godine u EU je na studije, đачke razmene i programe obuke i volontiranja došlo 200.000 stranaca, najviše u Francusku (53.563), Italiju (32.634), Nemačku (31.345), Španiju (22.068) i Švedsku (13.968).

“Kretanje studenata doprinosi razmeni znanja i ideja, a time koristi i svetskom ekonomskom razvoju. Komisija će nastaviti da se trudi da stvori dobar pravni okvir koji omogućava građanima trećih zemalja da kroz obuku u Evropi steknu veštine i znanje”, kazala je komesarka za unutrašnje poslove Sesilija Malmstrem. Izveštaj je pokazao da su potrebne izmene propisa. Jedna od potrebnih izmena je striktnija procedura, odnosno rokovi za obradu prijave i obaveza zemalja članica da pruže obrazloženje u slučaju odbijanja. Potrebno je povećati i mogućnost kretanja unutar EU u pogledu studenata koji su inicijalno primljeni u jednu zemlju članicu, ali žele da nastave studije u drugoj. U toj oblasti Komisija se zalaže i za povećavanje mogućnosti iskorišćavanjem programa EU koji omogućavaju pokretljivost stranih studenata u EU. Treba takođe povećati nivo usklađenosti propisa u domenu volontera, osoba na obuci i školaraca, što bi moglo da doprinese razvoju pravnog okvira EU u oblasti obrazovanja, prakse i kulturnih razmena sa trećim zemljama.

Direktiva 114 iz 2004. utvrđuje zajednička pravila u prijemu državljana trećih zemalja na studije, đачke razmene, prakse bez nadnice i volontiranje. Smisao direktive je da promovise EU kao mesto za studije i usavršavanje. Usklađenim i jasnim pravnim okvirom EU se postavlja kao privlačno i pristupačno mesto za strane državljane. Direktiva je obavezujuća za sve članice za oblast studenata, ali ne i za đake, volontere i osobe na praksi. Komisija, zato, planira da u 2012. predloži amandmane na direktivu.

SRDAČAN PRIJEM: Rektorat Univerziteta u Beogradu

Iz ličnog ugla

Sećanje na studentske dane

Krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina prošlog veka u bivšoj Jugoslaviji bilo je nekoliko hiljada stranih studenata. Većina njih su studirali privatno, a oko deset odsto bili su stipendisti bivše države. Više od polovine stranih studenata dolazilo je iz arapskih zemalja, zatim afričkih, latinoameričkih i veoma malo iz zapadnih. Oni su studirali na različitim univerzitetima, različite naučne discipline. Najveći deo stranih studenata, po prirodi stvari, nalazio se u Srbiji

RAZLOZI NJIHOVOG DOLASKA su različiti, uglavnom zato što je tadašnja Jugoslavija bila prijateljska zemlja za one koji su bili antizapadno, odnosno “antikomunistički” raspoloženi.

Troškovi studiranja bili su mnogo manji u odnosu na zapad, pa čak i u odnosu na pojedine zemlje iz kojih su studenti dolazili. Tada, u zemljama istočnog bloka nije bilo mogućnosti

Albanijom, Mađarskom i Rumunijom prema kojem državljani ovih zemalja koji su srpske nacionalnosti imaju prava na besplatno školovanje na ovdašnjim fakultetima. U podgoričkom dnevnom listu “Vijesti” pomenuta mogućnost koju imaju crnogorski studenti

ispraćena je uz komentar “Menjaju nacionalnost za školarinu”, kao i uz zaključak da: “U praksi ne postoji mogućnost da se na srbijskim univerzitetima provjere izjave koje studenti prilažu, tako da je teško izbjeći mogućnost zloupotrebe i spriječiti studente da

privatnog studiranja, jer su svi bili državni stipendisti, sem u Rumuniji osamdesetih godina, gde je bilo poprilično stranih studenata. Nemali broj njih dolazio je u posetu prijateljima i sticajem okolnosti ostajao da studira. Ovo se tiče studenata koji nisu bili stipendisti. Za razliku od njih, stipendisti su dolazili u bivšu državu po izboru svojih država ili partijskih organizacija koje su imale dobru saradnju sa tadašnjim Savezom komunista, Socijalističkim savezom ili sindikatom.

Studenti su dolazili iz različitih društvenih slojeva. Malo je onih koji su bili iz imućnih porodica, a više ih je bilo iz porodica srednjeg sloja. Priličan broj je poticao iz siromašnih porodica koje su štedele, kako bi školovale decu, jer je trend u tim zemljama bio da se ulaže u njihovo školovanje (što se kasnije pokazao kao jako isplativo).

Tadašnja jugoslovenska sredina uglavnom je toplo prihvatila studente koji su živeli kao podstanari u raznim porodicama. Moram priznati da su strani i domaći studenti delili dobre i loše strane studiranja. Tako smo imali dobar ili loš tretman kod pojedinih profesora i asistenata, pojedini studenti (strani i domaći) imali su privilegije, dok su im drugi bili antipatični. Zato se desilo da su neki studenti napuštali studije ili menjali fakultet. Doduše, onaj ko je bio vredan i uporan istrajavao je i završio studije. U takvim okolnostima kolegijalnost se pretvarala u velika prijateljstva između stranih i domaćih studenata, a ponegde se rodila velika ljubav između stranih studenata i domaćih studentkinja. Neki od njih su imali uspešne (ili manje uspešne) brakove.

Pojedini strani studenti su se toliko poistovetili sa tadašnjom situacijom u Jugoslaviji da mi je jedan kolega, koji je živio u tadašnjem studentskom domu "Ivo Lola Ribar", pričao o svađi koja se tamo desila između dvojice stipendista iz iste afričke države. Oni su se međusobno vređali nazivajući jedan drugog "ustasom", odnosno "četnikom".

Tadašnji svet bio je dosta drugačiji, hladni rat koji je obuhvatio dva bloka i stvorio treći, Nesvrstani blok, u kome su zemlje poput

Jugoslavije, Egipta i Indije imale značajnu ulogu. Sa tim, nevladine organizacije bile su podeljene na svetskom, regionalnom i nacionalnom nivou. Razume se, to se reflektovalo na studentski i omladinski pokret. Krajem šezdesetih godina prošlog veka, tačnije 1968. godine, studentski i omladinski pokret doživeo je svoj vrhunac. To nije moglo da ne obuhvati i strane studente ovde i njihove organizacije. Malo je onih koji znaju da je arapski omladinski pokret u Jugoslaviji, odnosno Beogradu, imao jedno od najjačih uporišta u svetu.

Tada je, kao posledica hladnog rata, podeljen svetski studentski pokret, a najjača među njima je bila Međunarodna unija studenata (IUS) sa sedištem u Pragu. Bila je naj-

Autor je rođen u Jordanu, od oca Libanca i majke Palestinke. Krajem šezdesetih došao je u Beograd. Diplomirani je nutricionista – dijetičar, a završio je i novinarstvo na Jugoslovenskom institutu za novinarstvo. Živi u Beogradu.

brojnija jer je, pored studentskih organizacija iz socijalističkih zemalja, okupljala gotovo sve levičarske i nacionalne organizacije skoro svih zemalja sveta. Tadašnji savez socijalističke omladine Jugoslavije (SSOJ) obuhvatio je studente i omladinu iz svih republika bivše SFRJ. On je jedno vreme bio član IUS-a, a zatim je pokušao da formira novu Međunarodnu studentsku organizaciju Nesvrstanih. Konačni neuspeh je doživeo na sastanku u Beogradu, gde su mnoge centrale delegirale svoje studente koji žive i studiraju u Jugoslaviji. Oni su se uglavnom otvoreno suprotstavili podeli u IUS-u, ali nisu doživeli neprijatnost niti pretrpeli ozbiljne posledice zbog toga. Ovoj događaj prezentovo je duh tolerancije među omladinom i studentima. Kao jedan od učesnika tog sastanka, kasnije sam se sa kolegama iz Jugoslavije (koji su, u međuvremenu, postali

visoki funkcioneri SRJ, odnosno Srbije) prisećao duha tog vremena.

Nažalost, tako uloženi kapital u školovanje i obrazovanje mladih ljudi nije iskorišćen. Mnogi od njih su postali važni funkcioneri, stručnjaci i privrednici u svojim državama, a Jugoslavija, odnosno Srbija, prema mojim saznanjima, nema evidenciju o njima niti bilo kakav oblik organizovane saradnje. Tadašnja Jugoslavija, jak centar arapskih studentskih organizacija, proizvela je nacionalne i međunarodne studentske i omladinske lidere koji su kasnije postali uticajne ličnosti. Prema mom saznanju, oni još nose prijateljska osećanja prema Jugoslaviji, odnosno Srbiji, gde je najveći deo njih studirao. Sećam se, na primer bivšeg predsednika vlade Sirije koji je bio na praksi u Zrenjaninu, kako je u nekoliko navrata o tome govorio sa toplim prijateljskim osećanjima. Takva sećanja dele i bivši ministar inostranih poslova, kao i sadašnji ambasador Palestine u Beogradu, koji je jedno vreme bio i savetnik pokojnog Jasera Arafata. Dosadašnji sirijski ambasador u Beogradu doktorirao je na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, a kasnije je u Damasku postao dekan istog fakulteta i član užeg rukovodstva BAAS partije. Sadašnji predsednik međunarodne organizacije inženjera diplomirao je na Građevinskom fakultetu u Beogradu i postao beogradski zet.

Mnogo je sličnih primera koji nisu bili poznati niti iskorišćeni od strane srpske države. Nažalost, jedno vreme u više navrata ovakva iskustva i saradnja sa zemljama bivših stranih studenata bili su javno napadnuti od strane određenih državnih i partijskih funkcionera. Predsednik Tadić u jednoj od svojih poseta nekim od država Nesvrstanih "otkrio" je takav neiskorišćen potencijal. Zato je pre nekoliko godina predložio obnavljanje stipendiranja stranim studentima. Međutim, takav gest naišao je ponegde na poteškoće u realizaciji, jer mnogo studenata ne želi da studira u Srbiji zato što je internacionalna povezanost studenata odavno prekinuta, a privatno studiranje preskupo!

Amdžad Migati

zbog visoke školarine za strance 'prilagođavaju' svoju nacionalni osjećaj. "Takođe, druga zanimljivost je da konkurs za upis na srpskim fakultetima ne ograničava broj stranih državljana. Na ovaj način, studenti koji nisu mogli da se upišu kao državljani Srbije,

a imaju i državljanstvo neke od država bivše SFRJ upisuju se kao strani državljani. Što je posebno zgodno kada je reč o umetničkim i drugim fakultetima na kojima je težak prolaz.

Kada se podvuče crta i brojke stave na papir (mada i odsustvo bilo kakve statistike dosta

govori), čak i da se u obzir uzmu najoptimističnije procene, jasno je da je broj stranih studenata zanemarljivo mali. Što s obzirom na atraktivnost ponuđenih programa i prilagođenost fakulteta mnogo ne čudi.

Jelena Jorgačević

Strani studenti u EU

Problemi “generacije švorc”

raznolikost uslova studiranja unutar EU izaziva određenu vrstu lančane reakcije u studentskim migracijama. Zbog visokih školarina u svojoj zemlji, britanski studenti sve češće odlaze u Nemačku na studije, dok se njihove nemačke kolege zbog ograničenja u svojoj zemlji odlučuju za studiranje u Holandiji, i tako redom...

USLOVI STUDIRANJA, VISINE školarina, cene smeštaja i drugi troškovi studiranja u Evropskoj uniji razlikuju se od zemlje do zemlje. Na izmaku prošle godine, krajem decembra, pojavila se vest da je na zahtev holandskog parlamenta, zamenik ministra prosvete u ovoj zemlji Halbe Zelstra pripremio izveštaj o troškovima programa studentske razmene među članicama EU. U zaključcima izveštaja izneto je da Holandija troši više od 90 miliona evra godišnje na školovanje oko 34.000 stranih studenata, od kojih većina ode iz Holandije po završetku studija. U poređenju s tim 19.000 Holanđana studira u inostranstvu. U izveštaju parlamentu stoji procena da bi nekontrolisani rast broja stranih studenata mogao da se negativno odrazi na neke programe i da postoje naznake da neke više škole u pograničnoj oblasti prema Nemačkoj “vrbuju” nemačke studente jer nemaju dovoljno holandskih studenata, dok se pojedini kursevi drže samo na nemačkom i nisu u skladu sa potrebama holandskog tržišta rada. Ministarstvo prosvete Holandije najavilo je da će te škole morati da naprave balans između broja holandskih i nemačkih studenata ili će se, kako je upozorio zamenik ministra, suočiti sa zatvaranjem. Zelstra je rekao da će pokrenuti pitanje raspodele troškova njihovog studiranja između Holandije i Nemačke. Od 34.000 stranih studenata na holandskim univerzitetima 24.000 su Nemci, čiji broj godišnje raste za 14 odsto.

U izveštaju na petnaest stranica, ukazano je i na dobre strane programa razmene: strani studenti iz EU, koji plaćaju troškove kao i domaći, vrlo su motivisani i pozitivno deluju na holandske studente što se ogleda u postignutim rezultatima. Međutim, ovo važi samo u slučajevima kada se studenti nalaze u mešovitim grupama, a ne isključivo među sunarodnicima. U proseku, strani studenti imaju više ocene i studiraju kraće od svojih holandskih kolega. Kao još jedna prednost istaknuto je i

to studenti koji studiraju u inostranstvu uglavnom nastavljaju da se kreću u “međunarodnim krugovima” i tokom građenja karijere koriste poznanstva stečena u Holandiji. Ministarstvo prosvete zatražilo je dodatno istraživanje o prilivu stranih studenata, a ono će biti završeno u maju 2012.

Sve veći broj nemačkih studenata koji dolazi na studije u Holandiju počinje da opterećuje obrazovni sistem te zemlje. Holandske vlasti na ovaj problem upozoravaju još od 2007. godine, a prema pisanju portala *Euraktiv*, sa povećanim prilivom nemačkih studenata se suočava i Austrija, u koju Nemci sve više dolaze jer je u njihovoj zemlji ograničen upis na

▶ Sve veći broj nemačkih studenata koji dolazi na studije u Holandiju počinje da opterećuje obrazovni sistem te zemlje. Holandske vlasti na ovaj problem upozoravaju još od 2007.

određene fakultete, poput medicine. Zbog sličnih problema, Danska i Švedska su još 1996. godine uvele sistem podele troškova. Od 2000. godine, broj nemačkih studenata u Austriji se učetvorostručio na gotovo 25.000 studenata ili devet odsto ukupnog broja studenata u toj zemlji. Na nekim master studijama svaki treći student je Nemačkin, a najviše je studenata na medicini, piše *Euraktiv*. Austrija već godinama ograničava udeo stranaca na jednu četvrtinu ukupnog broja studenata, što je u suprotnosti sa principom EU da ne sme biti diskriminacije, ali Evropska komisija je do sada tolerisala

to ograničenje. U Austriji se takođe raspravlja o troškovima visokog obrazovanja stranaca i o potrebi za podrškom iz strukturnih fondova EU ili direktno od Nemačke, ali za sada nije bilo nikakvih zvaničnih zahteva.

Sistemi visokog obrazovanja u Evropskoj uniji razlikuju se od članice do članice EU. Novinar “Ekonomistovog” magazina “Intelidžent lajf” Džasper Ris obišao je Evropu uzduž i popreko, istražujući uslove studiranja sa kojima se suočavaju kako domaći tako i strani studenti. Zaključak je da u vreme ekonomske krize nikome od njih nije lako. Motivisan profesionalnim i ličnim razlozima (između njegove dve ćerke starosna razlika je 19 meseci, međutim, zbog promena u finansiranju visokog obrazovanja, razlika u školarini između njih dve je gotovo četvorostruka) ovaj Britanac počeo je od najstarijeg nemačkog univerziteta, onog u Hajdelbergu. Do polovine prošle decenije školarina nije postojala u Nemačkoj, a zatim su je uvele neke savezne pokrajine, uglavnom one u kojima su Hrišćansko-demokratska unija i Liberali bili koalicioni partneri, piše Ris. Sada u samo tri od 16 saveznih pokrajina postoje školarine, dok su se drugi opredelili za plaćanje posle diplomiranja, a neki ništa ne naplaćuju. Za studiranje na prestižnim univerzitetima je, međutim, potrebno izdvojiti novac.

Školovanje na najstarijem nemačkom univerzitetu nije jeftino. Troškovi života u Hajdelbergu iznose oko 10.000 evra godišnje, što ne uključuje školarinu. Ris je razgovarao sa nemačkom dvadesetpetogodišnjom studentkinjom biologije i engleskog jezika koja, pošto zbog visine primanja svojih roditelja nije uspela da se kvalifikuje za stipendiju ili studentski kredit, radi kako bi nadoknadila troškove studiranja. Ono što je blago rečeno neobično, jeste da ova devojka radi tri do četiri posla da bi uspela: “Radila sam kao spasilac na bazenu, trenutno radim kao asistent-istraživač u fakultetskoj biblioteci, a vikendima

GUŽVA: Kuća "Maks Veber" Univerziteta u Hajdelbergu, Nemačka, namenjena smeštaju stranih studenata

radim na fudbalskom stadionu. Povremeno dajem i privatne časove, što je zarada na ruke i spada u rad na crno.” S obzirom na to da ne može da plati stan u Hajdelbergu, živi u naselju koje je od univerziteta udaljeno 45 minuta vozom. Zbog restriktivnih zakona o studentskom radu, nemački studenti ne smeju da zarađuju više od 400 evra mesečno, niti smeju da rade više od 20 sati nedeljno. “Zaista moram dobro da pazim kako raspoređujem vreme”, kaže studentkinja sa kojom je Ris razgovarao: “Svakog meseca moram da sednem i izračunam koliko mogu da radim, da ne bih prekoračila limit.” Na ovo, Ris zaključuje da bi po uzoru na ranije generacije, označavane kao X ili Y, ovoj pristajao naziv “generacija švorc”.

Studije su od osamdesetih godina znatno poskupele u Velikoj Britaniji, ali se povećao i broj onih koji odlaze na studije. U 1979. oko 12

odsto učenika upisivalo je fakultete, dok ih je 2010. bilo 45 odsto. U 2008. u Britaniji je bilo više od 2.300.000 studenata, nešto više nego u Francuskoj i Nemačkoj.

Uvođenje školarina 1998. u vreme laburističke vlade Tonija Blera postepeno je prihvaćeno kao neophodnost. U prvo vreme školarina je bila oko 1000 funti, a onda je povećana na 3000. U okolnostima borbe protiv krize u 2011. odlučeno je da se univerzitetima dozvoli da kroz godinu dana povećaju školarinu na najviše 9000 funti. To je izazvalo pobunu među mladima, a vlasti su odgovorile ublažavanjem uslova, pa studenti mogu da plaćaju na više rata i sa malim kamatama. U Škotskoj je studiranje besplatno, a da bi se sprečio veliki priliv studenata iz Engleske vlasti su uvele školarine za njih. Ris smatra da se Britaniji sve više nameće potreba za višim školarinama da

bi njihovi univerziteti mogli da se nadmeću sa skupim američkim, koji dominiraju na svetskim rang-listama, ali i sa azijskim.

Osnovna školarina u Holandiji je relativno niska – oko 1600 evra. Država je pritom spremna da pomogne studentu sa 250 evra, a oni kojima je potrebno mogu da pozajme još 500 evra mesečno. Ris zaključuje da će se mnogi holandski studenti zato suočiti sa istim dugom kao i njihove engleske kolege, ali će ga otplaćivati 30 godina sa malom kamatom i to tek onda kada nađu posao.

U Češkoj i Finskoj školarinu plaća država. Drugu krajnost predstavlja Poljska, u kojoj trećina studenata ide na privatne univerzitete kojih je negde oko 300.

Godišnja školarina u državnim školama u Francuskoj iznosi samo 162 evra za trogodišnje osnovne studije, a 211 evra za master studije. Neke studije mogu biti skuplje, a studenti moraju da plate 350 evra za zdravstveno osiguranje. Više od polovine francuskih studenata dobija finansijsku podršku od države. Studenti imaju mogućnost da koriste zajmove od 2000 evra, ali mali broj njih se opredeljuje za to. U Francuskoj je upisano 1,4 miliona studenata na 82 državna univerziteta, ali više od polovine obično otpada tokom prve godine, a 90.000 napušta studije svake godine bez diplome.

Prema pisanju “Intelidžent lajfa”, za elitnu visoku školu političkih nauka (Sciences Po) školarina za trogodišnje osnovne studije je 6000 evra, a za master dvostruko više. Pošto je reč o prestižnoj ustanovi, većina studenata je imućna, ali tu mogu da studiraju i oni iz porodica sa niskim primanjima zahvaljujući državnoj stipendiji.

Ono što se iz Risovog istraživanja nameće kao zaključak, jeste da raznolikost uslova studiranja unutar EU izaziva određenu vrstu lančane reakcije u studentskim migracijama. Zbog visokih školarina u svojoj zemlji, britanski studenti sve češće odlaze u Nemačku na studije, dok se njihove nemačke kolege zbog ograničenja u svojoj zemlji odlučuju za studiranje u Holandiji, i tako redom...

J. G.

Foto: A. Anđić

Pomoć na fizičkom

NEZAPOSLENI PROFESORI FIZIČKOG vaspitanja će, od ponedeljka, 16. januara, pomagati učiteljima u izvođenju nastave fizičkog vaspitanja u 22 osnovne škole u Kragujevcu. Član gradskog veća za obrazovanje Dragoslav Milošević rekao je da su u okviru ovog projekta angažovana 22 profesora sa Nacionalne službe za zapošljavanje. Oni će u saradnji sa učiteljima realizovati nastavu fizičkog vaspitanja za učenike trećeg i četvrtog razreda, a u nekim školama i od prvog razreda, rekao je Milošević. On je naveo da će asistenti za fizičko vaspitanje dobijati nadoknadu od 15.000 dinara, uz regulisano zdravstveno osiguranje i radni staž. U gradskom budžetu obezbeđeno je preko 20 miliona dinara za projekat Asistent u nastavi za tekuću godinu. Projekat nema ograničen rok trajanja i ukoliko donese dobre rezultate, biće nastavljen i u narednoj godini, rekao je Milošević.

Kraj plagijatima

DOKTORSKE DISERTACIJE NA Univerzitetu u Beogradu odnedavno se predaju samo u elektronskoj formi i prolaze kontrolu modernog softvera, kako bi se sprečile zloupotrebe, čime je mogućnost pojave plagijata svedena na najmanju moguću meru. Provera doktorskih teza na ovaj način traje i po pet meseci. Ukoliko softver prepozna delove koji su prepisani ili preuzeti bez navođenja pravog autora, obeležava ih žutom bojom. Kako je za "Novosti" objasnio prof. dr Sima Avramović, predsednik Saveta Univerziteta u Beogradu, "kvalitativni plagijat" ili oduzimanje ideja je nedopustivo, dok je "kvantitativni plagijat", odnosno uzimanje delova iz različitih tekstova, moguće, ali uz navođenje autora: "Kvalitativni plagijat ne može utvrditi sud, već akademska zajednica. To se desilo par puta na našem univerzitetu i tim slučajevima je dat ogroman publicitet, što je delovalo preventivno." Avramović je rekao i da su društveno-humanističke nauke mnogo podložnije plagijatima, korišćenju delova tuđih disertacija bez navođenja autora, nego što je to slučaj na medicinskim, prirodnim i tehničkim naukama i da plagijate nije uvek lako otkriti, naročiti ako su delovi tuđeg rada prepričani, a ne prepisani.

Zakon o mladima stupa na snagu

ZAKON O MLADIMA, čija je primena počela u ponedeljak, 16. januara, nastavak je pozitivne politike koja se odnosi na mlade, a kojom je Vlada pokazala da je pitanje mladih jedno od njenih prioriteta, izjavila je ministarka omladine i sporta Snežana Samardžić-Marković. "Država se obavezala da sistemski i kontinuirano stvara uslove i daje podršku mladima u organizovanju, društvenom delovanju, razvoju i ostvarivanju potencijala", rekla je ministarka povodom početka primene Zakona o mladima. Prema njenim rečima, Zakon o mladima obezbeđuje da se glas mladih čuje kroz Vladin Savet za mlade, pokrajinske i opštinske saveze, kancelarije za mlade, krovni savez mladih i druge institucije. Ovim zakonom jasno se definiše šta je to javni interes u oblastima omladinskog sektora koji će država finansirati, te se tako nagrađivanje i stipendiranje mladih talentata prvi put smatraju javnim interesom, navela je ministarka.

Ministar nezadovoljan budžetom

SRBIJA MORA DA se odluči, ako hoće kvalitetno obrazovanje i nauku, onda mora više da ulaže, kaže Žarko Obradović, ministar prosvete i nauke. On ističe da se od ovog ministarstva traži nemoguća misija, jer 95 odsto budžeta godinama unatrag odlazi na plate i doprinose prosvetnih radnika, a sa preostalih pet odsto mora da se pokrije celokupan pripremni predškolski program, osnovno, srednje, visoko obrazovanje, đачki i studentski standard, stipendije, krediti, investicije i oprema: "Nisam zadovoljan budžetom za obrazovanje. On je takav da 95 odsto ide na plate, a svega pet odsto za sve ostalo. U 2011. smo imali 116,2 milijarde za prosvetu i 11 milijardi za nauku, a u 2012. za prosvetu je izdvojeno 119,5, a za nauku 11,7 milijardi. Formalno budžet za nauku i prosvetu je povećan za 3,14 odsto u odnosu na prethodnu godinu, ali to će biti dovoljno samo za ispunjavanje osnovnih funkcija koje ima Ministarstvo, i za praćenje kretanja plata u javnom sektoru onako kako je predviđeno za predstojeću godinu", ističe ministar.

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec